

VAN AARTSBISSCHOP TOT ZONNELIED. Sleutels tot het katholiek erfgoed; door Mathieu Spiertz. SUN, Nijmegen, 1998. 272 p., f 49,50. ISBN 90-6168-628-8.

Beginnend met 'aalmoes' (en niet, zoals je gezien de titel zou verwachten, met 'aartsbisschop') en inderdaad eindigend met 'zonnelielid', presenteert emeritus-hoogleraar kerkgeschiedenis Mathieu Spiertz aan de hand van ongeveer 1400 lemma's met dit door SUN Nijmegen wederom prachtig uitgegeven naslagwerk een kleine encyclopedie van het katholieke erfgoed. Het overzichtswerk ontstond naar aanleiding van de vele vragen die zijn studenten daarover in de afgelopen jaren stelden. Spiertz merkte enerzijds dat de belangstelling hiervoor toenam, en anderzijds dat de kennis daaromtrent vaak verloren is gegaan. Zijn boek is geen theologisch woordenboek, maar wel een belangrijke informatiebron voor het katholicisme geworden, waarin een groot aantal verstaanssleutels worden aangereikt voor een breed geïnteresseerd publiek. Spiertz lardeerde zijn tekst met een kleine 300 afbeeldingen (waarvan enkele in kleur), merendeels afkomstig uit 'het stroomgebied van Maas, Rijn en Schelde' (met de rijkdom van de St. Nicolai-kerk in Kalkar voorop) en een aantal Franse kathedralen en abdijen. Ook het museum Catharijneconvent in Utrecht, museum Valkhof in Nijmegen en het museum voor religieuze kunst in Uden verschaften hem een groot aantal illustraties.

Spiertz' boek helpt je uit de droom wanneer je bijvoorbeeld zoekt naar de betekenis van de quateremperdagen, Hubertusbrood, schiet- of voetgebeden, pestheiligen, viaticum, hongerdoek of Gulden Mis. Je kunt er ook in terecht om iets te weten te komen over het verschil tussen een kathedraal en een basiliek, of voor het antwoord op de vraag wat een klopje, een lutrijn of limbus is. Maar bijvoorbeeld weer niet als je zoekt naar Opus Dei, flambouw, palster, houten mis of crematorium. 'Van aartsbisschop tot Zonnelielid' pretendeert echter niet compleet te zijn, maar sleutels aan te reiken die lezers in staat stellen "deuren te openen en aldus de achtergronden en verbanden minstens globaal te leren kennen" (p. 11). Daartoe reikt de auteur in zijn verantwoording ook een wegwijzer aan.

Wie Spiertz' boek naast de in 1988 verschenen 'Woordenlijst van het Rooms-Katholicisme' (Callenbach, Nijkerk; in de geraadpleegde literatuur overigens niet genoemd) en het in 1996 door Pijfers en Roes samengestelde 'Memoriale' (Waanders, Zwolle) in de boekenkast heeft staan, zal niet gemakkelijk mis grijpen wanneer vergeten of onbegrepen elementen uit de katholieke traditie weer in beeld gebracht moeten worden.